

Баглей Оксана,
к.б.н., асистент кафедри екології та біомоніторингу
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Сандулов Ельвіра,
магістр кафедри екології та біомоніторингу
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Однією із найбільш прибуткових галузей світової економіки є туризм. На туристичну індустрію припадає 7% світового експорту, 10% світового ВВП і кожне десяте робоче місце в світі. Загалом, спостерігається тенденція щодо потужного розвитку міжнародного туризму, що є свідченням глобального економічного зростання. Так, за даними ООН, темпи зростання галузі у 2018 р. були досить високими і склали 8,8 трлн. дол. США. Туристична галузь вийшла майже на однаковий рівень за прибутками від інформаційних технологій та ринком фінансових послуг. На жаль, пандемія COVID 19 нанесла величезних збитків цій галузі. Через закриття кордонів та припинення роботи готелів, обсяг повітряних перевезень стрімко зменшився, кількість міжнародних туристів скоротилася на 56%, а втрати туристичного сектора за перші п'ять місяців 2020 року склали 320 млрд дол. США.

Проте, поступово, як і вся економіка в цілому, туристична галузь буде відновлюватися, вона й надалі має колосальний потенціал, оскільки сюди залучені економічні, соціальні, екологічні та культурні аспекти. Не лише коловидний синдром, але й загальне погіршення екологічної ситуації висуває нові умови до туристичної галузі, особливого попиту набуває сталий екологічний туризм.

Сталий екологічний туризм – це туризм, який сприяє збалансованому розвитку території, раціональному природокористуванню, враховуючи екологічні, економічні, соціальні, культурологічні аспекти на глобальному, регіональному та локальному рівнях, утверджуючи культуру миру та взаєморозуміння між народами. Розвиток екотуризму робить значний внесок в сталий розвиток, оскільки забезпечує: стаке економічне зростання, соціальну інклюзивність, працевлаштування і скорочення масштабів бідності, ефективне використання ресурсів, охорону навколишнього середовища та запобігання зміні клімату, охорону культурних цінностей, сприяє взаєморозумінню, а відтак миру і безпеці. Чернівецька область має величезний потенціал для розвитку екотуризму, що значною мірою сприятиме сталому розвитку регіону. Вдале географічне розташування, хороші кліматичні умови, наявність багатьох компонентів рекреаційних ресурсів, багатой історико-культурної спадщини, тривале співіснування різних культур та традицій на відносно невеликій території є чинниками розвитку туристичного та природно-ресурсного потенціалу краю.

Мета даної роботи – дослідження існуючого стану та оцінка перспектив розвитку сталого екологічного туризму в Чернівецькій області. Теоретичною та методологічною основою дослідження були наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, дані Державної служби статистики та Міністерства культури України, звіти міжнародних організацій, власні пошукові дослідження.

Екотуристичний потенціал території – це сукупність усіх пов'язаних з нею ресурсів (природних і антропогенних об'єктів, явищ, властивостей, засобів, можливостей та умов тощо), придатних для створення екотуристичного продукту (екологічних турів, відпочинку, екскурсій тощо).

За методикою М. Голуб ми виділили показники-стимулятори та показники-дестимулятори (таблиця).

Таблиця

Показники-стимулятори та дестимулятори розвитку екологічного туризму у Чернівецькій області

Позитивні ознаки								Негативні ознаки	
Пам'ятки культурної спадщини				Природні ресурси				Викиди забруд. речовин (тис/т)	Кількість промисл. підпр. (шт.)
Археологічні (шт.)	Містобудування, архітектури (шт.)	Монументальне мистецтво (шт.)	Історичні (шт.)	Ліси (тис. га)	Водоймища (тис. га)	Річки (км)	Об'єкти ПЗФ (тис. га)		
19	34	1	4	257,9	3,06	8966	103598	39	598

Стимуляторами є ті показники, зростання значень яких веде до покращення рівня потенціалу розвитку екологічного туризму, відповідно дестимулятори – ті, що мають негативний вплив на рівень розвитку об'єктів природно-заповідного фонду. Згідно отриманих даних, зазначимо, що область має потужні показники природних ресурсів, зокрема ліси та об'єкти природно-заповідного фонду.

Природно-заповідний фонд Чернівецької області станом на [1 січня 2020](#) року налічував 331 об'єкт загальною площею 103598,45 га. Відсоток заповідності складає 12,80%, що є майже в два рази більше за відсоток заповідності в цілому по Україні (6,77%).

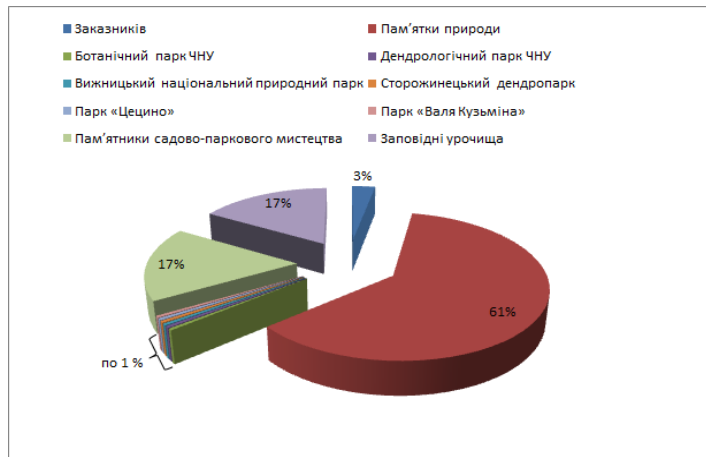

Рис. Об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ) у Чернівецькій області.

Також у Чернівецькій області на державному обліку та під охороною перебуває 1771 пам'ятка історії та культури, з них 467 пам'яток археології (у тому числі 14 – національного значення), 534 – історії (у тому числі 4 – національного значення), 76 – монументального мистецтва, 694 – архітектури, містобудування (у тому числі 62 – національного значення), 147 музеїв.

Проте, варто зазначити, що екотуризм охоплює різні види туризму: краєзнавчий, відпочинковий, пригоспільський та інші, за умови, що турист свідомо не втручається у природні екосистеми, виражаючи повагу до навколишнього середовища і культури місцевих мешканців, а туристичні видатки поповнюють фонди охорони природи та місцевого населення. Екологічний туризм сприяє підвищенню екологічної свідомості як туристів, так і місцевих мешканців, які побачивши зацікавленість регіоном, починають більше цінувати природні багатства і брати участь в їх охороні та відтворенні, формуючи шанобливе ставлення до них.

Чернівці та Чернівецька область мають багаті культурні традиції, які також приваблюють туристів. Це, зокрема, Міжнародний поетичний фестиваль «Meridian Czernowitz», який відбувається до дня міста (початок жовтня) – дійство, побудоване на фундаменті культурної спадщини Чернівців. Учасниками фестивалю є відомі та цікаві поети з Німеччини, Австрії, Швейцарії, Великобританії, США, Данії, Нідерландів, Польщі, Румунії, Росії, України та ін. Але головний учасник фестивалю – саме місто, де в цей час відбуваються численні поетичні читання, лекції, дискусії, презентації книг тощо. Не менш цікавою подією є фестиваль «Буковинська Маланка», своєрідний карнавал, який має глибокі етнічні корені, відображає особливості святкування різдвяних свят в регіоні. Яскравою культурною подією в житті міста та області є буковинський молодіжний етно-духовний фестиваль «Обнова-фест», який відбувається на Зелені свята у Чернівецькому обласному музеї народної архітектури та побуту. Фестиваль був започаткований у 2008 році, його відвідали десятки тисяч гостей і він увійшов до числа найулюбленіших і найпопулярніших фестивалів у західній Україні. У ньому беруть участь кращі фольклорні колективи області, відомі музичні гурти, народні умільці, Чернівецький обласний академічний музично-драматичний театр імені Ольги Кобилянської. Це лише деякі події із переліку тих, які чудово вписуються в концепцію розвитку сталого екологічного туризму регіону.

Таким чином, Чернівецька область володіє значним арсеналом для розвитку існуючих та створення нових туристичних атракцій. Проте, подальший ефективний розвиток екотуризму вимагає застосування якісного менеджменту, нових інформаційних технологій, креативних управлінських підходів, залучення інвестицій та нових форм взаємодії влади та мешканців міста та області.